

UOT 008

Lalə Zülfüqar qızı Cəfərova
Azərbaycan Dövlət Mədəniyyət və İncəsənət Universiteti
magistrant
e-mail: Laleceferova2017@gmail.com

“MƏDƏNİYYƏT DÜNYASI” JURNALINDA MİLLİ İDEOLOGİYANIN TƏZAHÜRÜ

Xülasə: Məqalədə “Mədəniyyət dünyası” jurnalının müxtəlif saylarında yer alan milli ideologiyanın təzahürü məsələləri təhlil edilib. “Mədəniyyət dünyası” elmi-nəzəri məcmuəsi 2001-ci ildə təsis olunub və ildə iki dəfə dərc olunur. 2011-ci ildən jurnal beynəlxalq standart seriya (İSSN) ilə nəşr olunur. Məcmuədə dərc edilmiş yazılar mövzu etibarilə mədəniyyətin ən müxtəlif sahələrini əhatə etsə də, üstünlük mədəniyyət tarixi və nəzəriyyəsinə, ələlxüsus, milli-kulturoloji irsimizin ən mühüm mənbə və qaynaqlarına verilmişdir. Azərbaycan mədəniyyət tarixində milli-mədəni intibah dövrü kimi adlandırılan, XX əsrin əvvəllərində fəaliyyət göstərən və devrim yaradan dövlət ideoloqlarının kulturoloji baxışları, mədəniyyətimizin tarixi və nəzəriyyəsinə dair əsərləri təhlil edilərək yığcam formada çap olunmuşdur.

Açar sözlər: ADMİU, Mədəniyyət dünyası, məcmuə, kulturoloji fikir, XX əsr, milli ideologiya, mədəniyyət.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Ali Attestasiya Komissiyası tərəfindən məqalələrin dərc olunması tövsiyə edilən dövrü elmi nəşrlər siyahısında sənətsünaslıq və memarlıq elm sahələri üzrə 19 elmi nəşr (2015 – 2022-ci illər arasında bu rəqəm 30-dan 19-a kimi dəyişmişdir) içərisində “Mədəniyyət dünyası” və “ADMİU-nun elmi əsərləri” elmi-nəzəri məcmuələri də yer almaqdadır. Azərbaycan Dövlət Mədəniyyət və İncəsənət Universitetinin ilk elmi nəşri olan “Mədəniyyət dünyası” elmi-nəzəri məcmuəsi 2001-ci ildə təsis edilmişdir. 2001-2008-ci illərdə ADMİU-nun “Tələbə Elmi Cəmiyyəti”nin sədri olan Mübariz Süleymanlı 2001-ci ildən nəşrə başlamış “Mədəniyyət dünyası”nın təsisçisi və baş redaktoru (2009-cu ilədək) kimi kulturoloji jurnalın AAK-ın dövrü elmi nəşrlərinin siyahısına daxil edilməsinə nail olmuşdur.

2011-ci ildən etibarən beynəlxalq standart seriya (İSSN) ilə nəşr olunan “Mədəniyyət dünyası”nda ADMİU ilə yanaşı Azərbaycan Respublikasının müxtəlif

ali təhsil müəssisələri və elm ocaqlarının doktorant, dissertant və müəllimlərinin, elmi işçilərin tədqiqatları yer almışdır. Məcmuənin 2009-cu ilə kimi nəşr olunan buraxılışlarında universitet tələbələrinin yazılarına da rast gəlinməkdədir. Belə bir münasibət – tələbələrin müxtəlif mövzulara aid məqalələrinin dərc olunması, həm yaradıcılıq vərdişlərinin formalaşdırılması və həm də onları elmi yaradıcılığa həvəsləndirmək məqsədindən irəli gəlmişdir.

Məcmuənin bütün buraxılışlarında gedən yazılar ənənəvi olaraq uyğunluq baxımından ayrı-ayrı bölmələrə ayrılıb. Bunda məqsəd mövzuların ardıcılığına müəyyən nizam vermək, onları bölmələr daxilində sıraya salmaq, oxucuya lazım olan və ya axtardığı məqalənin tapılmasında yardım etmək olmuşdur. Şərti olaraq hər buraxılışın kulturologiya, musiqişünaslıq, kinoşünaslıq, teatrşünaslıq, ədəbiyyatşünaslıq, fəlsəfə, dilçilik, tarix, ilahiyyat, psixologiya və digər bölmələrində verilmiş yazıların hər biri mövzu baxımından fərqlənsə də, ümumilikdə mədəniyyətin aktual problemləri ilə bağlıdır. Məcmuənin VII buraxılışı (2003-cü il) ADMİU-nun 80 illik yubileyinə həsr edilmişdir. Mübariz Süleymanlı “Baş redaktordan” adlı məqaləsində [8, s.4-7]. Azərbaycanda yeni elm olan kulturologiyanın tədrisi ilə məşğul olan və bu sahədə mütəxəssislər yetişdirən müəssisənin mədəniyyət və elm dünyasında əhəmiyyətli yer tutduğunu qeyd etmişdir.

2001-ci ildə Azərbaycan Dövlət Mədəniyyət və İncəsənət Universiteti Tələbə Elmi Cəmiyyətinin işini müasir səviyyədə qurmaq, gənc tədqiqatçıları elmi araşdırmalara ruhlandırmaq, tələbə və aspirantların müstəqil elmi yaradıcılıqla məşğul olmasına şərait yaratmaq, yazılarının tanınmış alimlərin əsərləri ilə yanaşı dərc edilməsi yolu ilə onlarda elmi fəaliyyətə stimül yaratmaq və universitetin tədris prosesi ilə elmi fəaliyyət sahələrini daha sıx əlaqələndirmək məqsədi məcmuənin nəşri önəmli bir məsələyə çevrildi. Respublikamızda mədəniyyətin fərqli sahələrinə aid bir neçə toplular, jurnallar nəşr edildiyi halda, məhz kulturoloji yönli nəşrlərin yoxluğu bu ideyanın həyata keçirilməsini daha da zəruri etdi. Bu təşəbbüsün həyata keçirilməsinə universitet rəhbərliyi tərəfindən dəstəkləndikdən və alimlər, mədəniyyət mütəxəssisləri ilə məsləhətləşmələrdən sonra başlandı. İdeyaya baxılması Novruz bayramına həsr edilmiş elmi konfrans ərəfəsinə təsadüf etdiyi üçün birinci sayı “Novruz: ənənə və müasirlik” adıyla nəşr edildi. İlk olaraq məcmuənin hər bir buraxılışını aid olduğu mövzu üzrə fərqli adlarla nəşr etmək fikri yaranmışdı. Lakin nəşrin təbliğinə maneə yaratmamaq, kulturoloji yönünü öndə tutmaq, əsas qayədən yayınmamaq məsədilə ikinci saydan etibarən məcmuə “Mədəniyyət dünyası” adıyla nəşr edilməyə başlandı. Azərbaycanda yeni bir elm sahəsi olan “Kulturo-

logiya”nın təbliği, tədqiqi və tədrisi istiqamətində olan boşluğun nisbətən aradan qaldırılması, mədəniyyətin tarixi və nəzəriyyəsinə dair dünya təcrübəsinin mənimsənilməsi və Azərbaycan kulturoloji fikrinin araşdırılıb tədris prosesinə tətbiq edilməsi problemləri məcmuəni ərsəyə gətirənlər üçün əsas amal idi. Azərbaycanda kulturoloji fikrin təqdimatı ilə bağlı dərsləklərin qıtlığı, mövzuların düzgün işlənilməməsi, əsasən, qərb və rus ədəbiyyatlarına olan istinadlar və özünü doğrultmayan səhv tərcümələr məcmuəni ərsəyə gətirənləri düşündürmüş və bu məsələyə ciddi yanaşmağa vadar etmişdir. Bundan əlavə, məcmuənin milli qürura, təəssübkeşlik hissinə malik yeni nəsil tərbiyələndirmək, yetişdirmək baxımından böyük faydası olmuşdur. Bu, həm də universitetimizdə tədris prosesi ilə elmi fəaliyyət sahələrini daha sıx əlaqələndirmək məqsədindən irəli gəlirdi.

Məcmuədə dərc edilmiş yazılar mövzu etibarilə ən müxtəlif sahələri əhatə etməkdədir. Bununla belə, üstünlük mədəniyyət tarixi və nəzəriyyəsinə, ələlxüsus milli-kulturoloji irsimizin ən mühüm mənbə və qaynaqlarına verilmişdir. Çünki müasir mədəniyyəti mənimsəmək nə qədər önəmlidirsə, milli kultürümüzə sahib durmaq, ondan faydalanmaq bir o qədər mühümdür [10, s.3-4].

Məcmuədə gedən yazıların mövzularına müvafiq olaraq müxtəlif buraxılışlardakı bölmələr də bəzən dəyişikliyə məruz qalmışdır. II buraxılış (2001-ci il) Abdulla Şaiqin anadan olmasının 120 illik yubileyinə, 7-ci buraxılış (2003-cü il) Azərbaycanda teatr təhsilinin 80 illiyinə və 8-ci buraxılış isə (2004-cü il) Əli bəy Hüseynzadənin anadan olmasının 140 illik yubileyinə həsr edildiyi üçün buradakı yazıların bir qismi də məhz həmin mövzularda olmuşdur. Məcmuənin 10-cu buraxılışında (2005-ci il) ötən sayların yekunu olaraq bütün buraxılışların mündəricatı verilmiş və həm elmi, həm tərtibat, həm də struktur baxımdan müasir tələblərə cavab verməsinə daha çox diqqət yetirilmişdir.

Elmi nəşrdə son yüzillikdə milli dövlət ideoloqları, mədəniyyətimizin tarixi və nəzəriyyəsinə dair fikirləri ilə devrim yaradan mütəfəkkirlərimizin yaradıcılıqları – M.Ə.Rəsulzadə, Ə.Ağaoğlu, M.B.Məmmədzadə, Ə.Hüseynzadə və digərlərinin əsərləri, fikirləri geniş şəkildə işıqlandırılmışdır. XX əsrin əvvəllərini mədəniyyət tariximizdə milli-mədəni intibah dövrü adlandıran tədqiqatçılar əsas üstünlüyü Azərbaycan kulturoloji fikrinə böyük töhfələr vermiş bu şəxslərin yaradıcılıqlarının öyrənilməsi və daha geniş oxucu kütləsinə çatdırılmasına vermişlər. Jurnalın 10-cu sayına kimi (2005-ci il) giriş hissələrində, ilk təqdimatlarda əsas yeri məhz milli-ideoloji, kulturoloji, milli ruhu gücləndirən tədqiqatlar tutmuşdur. Əksər nəşrlərin ilk səhifəsi M.Ə.Rəsulzadənin “Milli birlik” adlı kitabında yer alan məqalələrlə

başlanılır ki, bu, ədibin hüriyyəti, milli dövlət quruculuğunu aşıl原因an fikirlərini qeyd etdiyi topludur. Həmin topludan “Yanlış termin kullanmayalım”, “Milli təsənüd”, “Milli əxlaq” adlı məqalələr məcmuədə yer almışdır.

“Milli Türk devrimi Şərqi atır, Qərbi tuturmuş. Şərq mədəniyyət dəyişdirirmiş. Qərb mədəniyyətinin almaq tarixi zərurətmiş və sairə...”. M.Ə.Rəsulzadə dünyanın elmi-mədəni dəyərlərini yalnız müəyyən coğrafi qütblərlə məhdudlaşdıranlara qarşı çıxır və bir mədəniyyətdən digərinə keçmək düşüncəsini doğru qəbul etmir və qeyd edirdi ki, dəyişdirdiyimiz mədəniyyət orta çağ mədəniyyətidir, hansı ki, bir zamanlar Qərb özü də bunu etmişdir. Almaq istədiyimiz isə Qərb mədəniyyəti deyil, çağdaş bir mədəniyyətdir və Şərq yeni bir yüksəlişə qədəm atır [7, s.35-36]. Professor M.Süleymanlı araşdırmalarında Qərb-Şərq mədəniyyətlərinin mahiyyəti məsələsində M.Ə.Rəsulzadənin mülahizələrinin önəmli yer tutduğunu və ən məntiqli yanaşma olduğu fikrini irəli sürmüşdür [13, s.17-18].

M.Ə.Rəsulzadə diriliklərin ən qiymətlini milli dirilik adlandırır və diriliyin öz hüququnu bilməkdən, namusunu mühafizə edə biləcək qədər qüdrətli, qüvvətli olmaqdan və dünyanı sevməkdən ibarət olduğunu yazırdı. O, milli diriliyi mədəniyyətlə bağlayaraq qeyd edirdi: “Məncə, mədəniyyəti-bəşəriyyə millətlərin zəhmətlərindən hasil olan bir yekundur. Hər millət öz iqtidar və öz istiqlalı sayəsində, yəni öz diriliyi ilə özünə xüsusi, xüsusi olduğu qədər də qiymətli bəzi şeylər əlavə edir ki, bir millətin ölməsi və yaxud ölgün fikirlərlə yaşaması yalnız özünün bədbəxtliyini deyil, bəşəriyyətin də böyük bir nöqsanını təşkil edir” [4]. M.B.Məmmədzaadə yazır: “Şeyx Cəmaləddin Əfqani kimi, Məhəmməd Əmin bəy də islamiyyətin və müsəlmanlığın milliyət deyil, “ümmətçilik” ifadə etdiyini, milliyətin isə din üzərində deyil, dil və mədəniyyət birliyi üzərində qurulduğunu və bu milli diriliyin təməlini təşkil edən milli mədəniyyətin ünsürlərini izah edərək milli hərəkətin ictimai fəlsəfəsini qurmuşdur” [3]. Professor M.Süleymanlı “Azərbaycan kulturoloji fikir tarixindən (XX əsrin əvvəlləri)” adlı kitabında qeyd edir ki, M.Ə.Rəsulzadə mədəniyyəti dar, kulturu isə geniş anlamda işlədərək, “Azərbaycan kultür gələnəkləri” adlı əsərində bütün kultürlərin 3 böyük amilin: coğrafi amil – vətən, etnoqrafik amil – millət və mənəvi amil – mədəniyyətin qarşılıqlı təsirindən doğduğunu yazmışdır. Müəllif bu problemin Ə.Ağaoğlunun “Üç kultür” və “Üç mədəniyyət” adlı əsərlərində də mövcudluğunu bildirərək, bunun araşdırımacılarda çəşqinliq yaratdığını və məsələnin həmin dövr ziyalılarımız – Ə.Hüseynzadə, Ə.Ağaoğlu, M.Ə.Rəsulzadənin Türkiyənin elmi-mədəni mühiti ilə sıx bağlı olmalarından irəli gəldiyini əsaslandırmışdır [13, s.178-179].

M.Ə.Rəsulzadə “Milli təsanüd” adlı məqaləsində qeyd edir ki, bizi müdafiə edəcək yeganə sosial sistem milli təsanüd sistemidir”. M.Ə.Rəsulzadə bu ideologiyayı bolşevizm dövründə yaratmış və deyirdi ki, onların yeritdiyi siyasət və ideologiya türkçülüyümüzə, milli ruhumuza ziddir. Kommünizm ideologiyasının xalqımızın birliliyinə, milliliyinə, adət- ənənələrinə uyğun olmadığını və yalnız milli birlik və milli həmrəylik ideologiyasının lazımlılığını vurğulayırdı [6].

Məcmuənin 12-ci buraxılışında (2006-cı il) fəlsəfə üzrə fəlsəfə doktoru, dosent, AMEA Fəlsəfə İnstitutunun aparıcı elmi işçisi – Faiq Ələkbərlinin “M.Ə.Rəsulzadə Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin yaradıcılarından biri kimi” adlı məqaləsi çap olunmuşdur. Müəllif məqalədə M.Ə.Rəsulzadənin bütün müsəlman Şərqində, türk xalqlarının tarixində ilk dəfə olaraq demokratik tipli Azərbaycan dövlətçiliyinin elmi-nəzəri əsaslarının işlənilib hazırlanmasında böyük iş gördüyünü vurğulamış, M.Ə.Rəsulzadənin Azərbaycan türklərinin heç vaxt bu əsarətlə barışmayacağını və mübarizəni davam etdirəcəyinə inandığını qeyd etmişdir. M.Ə.Rəsulzadə mühacirət dövründə də milli istiqlal ideologiyasını davam etdirmiş və həm elmi istiqamətdə çalışmış, həm də əməli olaraq istiqlal uğrunda mübarizə aparan müxtəlif təşkilatlara, qurumlara rəhbərlik etmişdir. O, milli ideologiyanın təməl prinsiplərini işləyib hazırlamışdır [1, s.271-276].

Müəllif bu istiqamətdə bir neçə elmi əsər yazmışdır: “Məhəmməd Əmin Rəsulzadənin dünyagörüşü” (monoqrafiya), “Milli ideologiya probleminə tarixi-fəlsəfi baxış” (I hissə, monoqrafiya)”, “Milli ideologiya probleminə tarixi-fəlsəfi baxış” (II hissə, monoqrafiya), “Məhəmməd Əmin Rəsulzadənin dünyagörüşü”, “Turan sivilizasiyasına giriş: Turan məfkurəsi və Tanrıçılıq”, “Azərbaycan Türk fəlsəfi və ictimai fikir tarixi (XIX-XX əsrlər). I hissə”. Müəllif qeyd edir ki, M.Ə.Rəsulzadə tərəfindən o dövrdə təməli qoyulmuş demokratik və milli ənənələr Azərbaycanın şimalı üçün gerçək bir əməl, quzeydə yaşayan soydaşlarımız üçün isə ümid işartısıdır. O, milli ideologiyanın carçısı kimi (azərbaycançılıq, türkçülük, islamçılıq, modernləşmə və b.) milli ideya, milli kimlik, milli şüur və s. sahələr üzrə özünəməxsus yanaşmalarını formulə etmişdir [2, s.209-232].

Məcmuədə milli-demokratik görüşləri ilə ictimai və mədəni fikrin inkişafında böyük rolunu olan Ə.Ağaoğlunun “Üç mədəniyyət”, “İslama görə və islamıyyətdə qadın” əsərlərinin tədqiqinə dair məqalələr dərc edilmiş, səhv tərcümələrin yaratdığı anlaşılmaqlar aydın formada izah edilmişdir. Ə.Ağaoğlu mədəniyyəti daha geniş, bütün tərəfləri özündə ehtiva edən və bu kəlməyə ən geniş mənəni verən “həyat tərzi” kimi qəbul edərək yazır: “Mədəniyyət demək – həyat tərzi deməkdir”

[9, s.57-67]. Demokratiya, hakimiyyət, insanın haqq və hürrüyyəti məsələləri onun bu əsərində əsas yeri tutur. Professor M.Süleymanlı “Əhməd Ağaoğlunun “Üç mədəniyyət” əsəri” adlı elmi məqaləsində ilk dəfə olaraq həmin əsərin geniş təhlilini vermişdir. Müəllif qeyd edir ki, Ə.Ağaoğlu azərbaycançılıq ideologiyasından çıxış edərək və milli ənənələrə, dünyəvi proseslərə istinadən, mədəni inkişaf konsepsiyasını yaratmışdır. “Bizim izləyəcəyimiz iki yol var: ya məhv olmağa razı olmaq, ya da ətrafımızdakı yeni əsasları (Qərbi əsasları) qəbul etmək” [9, s.57-67]. Bu zaman istiqlal məfkurəsi meydana gəldi ki, sonralar M.Ə.Rəsulzadə onun əhəmiyyətini qələmə alaraq yazırdı: “Azərbaycanın bu qədər fəlakətlər nəticəsində əldə etdiyi bir qazanc varsa, o da bu istiqlal fikrinin rüsuxidir” [5, s.8-10]. Ümumilikdə deyə bilərik ki, Ə.Ağaoğlu öz araşdırmalarına milli-demokratik zəmindən yanaşdı. Məcmuədə Ə.Ağaoğlu irsinin oxuculara geniş formada çatdırılması məqsədi ilə mərhum alim Əziz Mirəhmədovun bu vaxta qədər çap olunmamış yazılarını “Mədəniyyət dünyası” məcmuəsində silsilə şəklinə vermək qərarlaşdırılmışdı [11, s.39].

Azərbaycanın milli dövlətçiliyinin ideoloqu M.B.Məmmədzadənin yazılarının əsas məqsədi kommunizm mücadiləçisi olaraq Sovet işğalçılıq və ruslaşdırma siyasətini açıqlığı ilə göstərmək və bunun qarşısını almaq üçün birliyə səsləmək idi. O, qeyd edirdi ki, milli dilini, milli ədəbiyyatını, milli nəşriyyatını, milli maarifini- yəni öz milli xüsusiyyətlərini qoruyub yaşadan millət sonunda müstəqillik əldə edəcək və öz dövlətini quracaqdır. “Milli xüsusiyyət və milli kultürün başında isə milli dil gəlir. Milli dilin milli varlığı, mühafizədəki rolu həlledicidir” [12, s.10-13]. M.B.Məmmədzadə ilə M.Ə.Rəsulzadə birlikdə “İnsanlara hürrüyyət, millətlərə istiqlal” şüarı ilə nəşr olunan “Qurtuluş” dərgisində məqalələrini çap etdirmişlər ki, burada əsas amal Azərbaycan türklərinin ortağ istək və diləklərini, onların qurtuluş sevdalarını, həyata, dünyaya dair, yurd və vətən məsələləri ilə bağlı görüşlərini çatdırmaq idi. Hər bir millətin tarixində qəzet təsisinə mühüm bir hadisə olduğu üçün, M.Ə.Rəsulzadə Azərbaycan türklərinin də ana dilində ilk qəzetə malik olmalarını bu cəmiyyətin milliyyət halından millət halına keçməsi, millət olaraq formalaşmağa başlaması kimi səciyyələndirir. Onun fikrincə, həyatında mətbuat ənənələrinə malik olan bir xalq artıq təşəkkül tapmış bir millət olduğunu sübut edir: “Milli şüura, məfkurəyə sahib olmaq isə milliyyət içərisindən yetişən rəhbər zümrənin digər ictimai zümrələr və fərdlərlə daimi və üzvi bir münasibətinin təmin edilməsi sayəsində mümkündür” [13, s.26-27]. Milli dövlətin həyata keçirdiyi mədəni inqilabın demokratik prinsiplərini çarizmin yürütdüyü siyasətlə müqayisəli təhlil edən

M.B.Məmmədzadə yazır ki, milli dövlətdən əvvəl, rus hakimiyyəti dövründə: 1) Hər kəs oxuya bilməzdi; 2) Maarif milli deyildi; 3) Maarifdən məqsəd rejimə sadıq qarı qulu məmur sinfi yetişdirməkdən ibarət idi; 4) Tədrisatda azadlıq yox idi [13, s.158-160].

Jurnalda yer alan məqalələrdə ədiblərin mədəniyyət tariximizdəki yerini müəyyənləşdirərək, əsərlərini təhlil edərək, mədəniyyətə dair fikirlərini mənimsəyərək Azərbaycanda kulturologiya elminin öyrənilməsi, tədrisi və inkişafına əsas yaradılmışdır.

Ədəbiyyat siyahısı:

1. Ələkbərli, F.Q. M.Ə.Rəsulzadə Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin yaradıcılarından biri kimi // Mədəniyyət dünyası, - 2006, №12, - s.271-276.
2. Ələkbərli, F.Q. Azərbaycan Cümhuriyyətinin quruluşunda milli fəlsəfi və siyasi-ideoloji ideyaların rolu // “Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti: tarixi retrospektivlik və müasirlik” mövzusunda elmi konfransın materialları. Bakı: Elm və təhsil, - 2018, - 312 s., s.209-232.
3. Məmmədzadə, M.B. Milli Azərbaycan hərəkatı. Bakı: Nicat, -1992, - 246 s., s.52.
4. Məhəmməd Əmin Rəsulzadə əsərləri. II cild. Toplayanı, ərəb əlifbasından latın əlifbasına çevirəni, ön sözün müəllifi professor Şirməmməd Hüseynov . Bakı: Şirvanəşr, - 2001,- 528 s., s.462-464.
5. Rəsulzadə, M.Ə. İstiqlal məfkurəsi // “Mədəniyyət dünyası”, II buraxılış, Bakı: Xaqan, - 2001, s.8-10.
6. Rəsulzadə, M.Ə. Milli təsanüd // “Mədəniyyət dünyası”, V buraxılış, Bakı: ADMİU, s.2-6.
7. Rəsulzadə, M.Ə. Milli Birlik. Bakı: “Çıraq” nəşriyyatı, - 2009, - 176 s., s.35-36.
8. Süleymanlı, M.A. Baş redaktordan // “Mədəniyyət dünyası”, VII buraxılış, Bakı: Nurlan, - 2003, - 494 s., s.4-7.
9. Süleymanlı, M.A. Əhməd Ağaoğlunun “Üç mədəniyyət” əsəri // “Şərq Fəlsəfəsi problemləri” jurnalı, Bakı: - 2004, № 1-2, - s.57- 67.
10. Süleymanlı, M.A. Baş redaktordan // “Mədəniyyət dünyası”, X buraxılış, Bakı: ADMİU, - 2005, - 658 s.,s.3-4.

11. Süleymanlı, M.A. XIX-XX əsrlər Azərbaycan kulturoloji irsinin mükəmməl tədqiqatçısı – Əziz Mirəhmədov (Ə. Ağaoğlu yaradıcılığına dair çap olunmamış bəzi əlyazmaları əsasında) // “Mədəniyyət dünyası”, XIII buraxılış, Bakı: ADMİU, - 2006, - 328 s., s.39.

12. Süleymanlı, M.A. Mirzə Bala Məhəmmədzadənin “Qurtuluş” məcmuəsindəki yazıları haqqında // “Mədəniyyət dünyası”, XIV buraxılış, Bakı: ADMİU, - 2007, - s.10-13.

13. Süleymanlı, M.A. Azərbaycan kulturoloji fikir tarixindən (XX əsrin əvvəlləri). Bakı: Nafta-Press, - 2011, - 208 s., s.17-18. , s.178-179. , s.26-27, s.158-160.

Лала Зульфигар кызы Джафарова
ПРОЯВЛЕНИЕ НАЦИОНАЛЬНОЙ ИДЕОЛОГИИ
В ЖУРНАЛЕ “МИР КУЛЬТУРЫ”

Резюме: В статье речь идет о проявлении национальной идеологии в публикациях журнала “Мир культуры”. Научно-теоретический сборник “Мир культуры” основан в 2001 году и выходит два раза в год. С 2011 года журнал издается в Международной стандартной серии (ISSN). Хотя публикуемые в сборнике статьи охватывают широкий круг тем, приоритет отдается истории и теории культуры, особенно наиболее важным источникам и источникам нашего национального и культурного наследия. Культуроведческие воззрения государственных идеологов начала XX века, известного в истории азербайджанской культуры как период национально-культурного возрождения, создали работы и в сжатой форме проанализировали труды по истории и теории нашей культуры.

Ключевые слова: Азербайджанский Государственный Университет Культуры и Искусств, Мир Культуры, журнал, культурная мысль, XX век, национальная идеология, культура.

Lala Zulfuqar qizi Jafarova

**MANIFESTATION OF NATIONAL IDEOLOGY
IN THE JOURNAL “THE WORLD OF CULTURE”**

Summary: The article touches on the manifestation of national ideology in the publications of “The World of Culture” journal. The scientific-theoretical collection “The World of Culture” was founded in 2001 and is published twice a year. Since 2011, the journal has been published in the International Standard Series (ISSN). Although the articles published in the collection cover a wide range of topics, priority is given to the history and theory of culture, especially the most important sources of our national and cultural heritage. The cultural views of the state ideologues of the early twentieth century, known in the history of Azerbaijani culture as the period of national-cultural renaissance, created works and analyzed the works on the history and theory of our culture in a concise form.

Key words: ASUCA, The World of Culture, journal, cultural thought, XX century, national ideology, culture.

Məqalənin redaksiyaya daxil olma tarixi: 01.04.2022

Məqalənin təkrar işlənməyə göndərilmə tarixi: 04. 04. 2022

Məqalənin çapa qəbul olunma tarixi: 07. 04. 2022

**Məqaləni çapa tövsiyə edən sahə redaktorunun (və ya üzvünün) adı:
fəlsəfə üzrə fəlsəfə doktoru, dosent Tamilla Əhmədova**